

Thea Kristine Fremstad

Dronning Victorias kvinnesyn

En analyse av dronningens utsagn om kvinners
rolle i samfunnet

Fordypningsoppgave i Lektorutdanning i historie

Veileder: Anne Engelst Nørgaard

Mai 2023

Thea Kristine Fremstad

Dronning Victorias kvinnesyn

En analyse av dronningens utsagn om kvinners rolle i samfunnet

Fordypningsoppgave i Lektorutdanning i historie
Veileder: Anne Engelst Nørgaard
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for historiske og klassiske studier

Kunnskap for en bedre verden

Innholdsfortegnelse

INNLEDNING	2
METODE	3
LITTERATUROVERSIKT	4
KJØNNSNORMENE I VIKTORIANSK TID	5
DEN VIKTORIANSKE KVINNEN	5
OVERKLASSENS SÆRPREG	6
«THE WOMAN QUESTION»	7
KVINNERETTIGHETSBEVEGELSEN TAR SIN FORM	7
DRONNING VICTORIAS KVINNESYN	9
OPPVEKST	9
DRONNINGENS PERSONLIGHET OG VÆREMÅTE	10
DRONNING, MOR, OG HUSTRU	11
EN DRONNING FOR SIN TID	12
KILDEUTVALG: DRONNING VICTORIAS UTSAGN OM KVINNERS ROLLE I SAMFUNNET	13
DRONNING VICTORIAS BREV TIL ONKEL LEOPOLD 3. FEBRUAR 1852	13
DRONNINGENS KORRESPONDANSER MED WILLIAM GLADSTONE OM KVINNELIG STEMMERETT I 1870	15
“MAD WICKED FOLLY OF WOMEN’S RIGHTS” – KORRESPONDANSE MED SIR THEODORE MARTIN I 1970	16
ANALYSE AV BREVENE	18
DRONNING VICTORIAS BREV TIL ONKEL LEOPOLD 3. FEBRUAR 1852	18
<i>Hva forteller dette brevet oss om Victorias kvinnesyn?</i>	19
DRONNINGENS KORRESPONDANSER MED WILLIAM GLADSTONE OM KVINNELIG STEMMERETT I 1870	20
<i>Hva forteller korrespondansene oss om Victorias kvinnesyn?</i>	22
“MAD WICKED FOLLY OF WOMEN’S RIGHTS” – KORRESPONDANSE MED SIR THEODORE MARTIN I 1970	22
<i>Hva forteller korrespondansen oss om Victorias kvinnesyn?</i>	23
SAMLET DRØFTING AV RESULTATENE	24
KONKLUSJON	25
LITTERATURLISTE	27
VEDLEGG I: DRONNING VICTORIAS BREV TIL ONKEL LEOPOLD 3. FEBRUAR 1852	29
VEDLEGG II: DRONNINGENS KORRESPONDANSE MED WILLIAM GLADSTONE OM KVINNELIG STEMMERETT 10. FEBRUAR 1970	30
VEDLEGG III: DRONNINGENS KORRESPONDANSE MED WILLIAM GLADSTONE OM KVINNELIG STEMMERETT 6. MAI 1970	31
VEDLEGG IV: “MAD WICKED FOLLY OF WOMEN’S RIGHTS” – KORRESPONDANSE MED SIR THEODORE MARTIN I 1970	32

Innledning

Dronning Victoria var Storbritannias monark fra 1837 til 1901, og er i dag en av monarkene som har sittet lengst på tronen verden over – kun slått av hennes tippoldebarn, Dronning Elisabeth II (Statista, u.å.). Parallelt med Victorias regentperiode vokste også tidlig feministiske bevegelser frem i England og oppnådde en sterkere innflytelse på det politiske plan med sine kjerneverdier og kampsaker enn tidligere. Det som likevel er litt pussig er at vi finner lite historisk materiale hvor disse to politiske fenomenene korrelerer med hverandre. Det virker på flere måter som om at studiet av Dronning Victorias tiltredelse på tronen som Englands øverste statsoverhode, og studiet av kvinnerettighetsbevegelsen i England på 1800-tallet har holdt seg periferere fra hverandre på hver sin side av britisk historie (Chernock, 2019, s. 4). I nyere tid har det blitt gjort enkelte forsøk på å undersøke forholdet mellom den kvinnelige monarken og den oppblomstrende kvinnerettighetsbevegelsen - men fagfeltet innenfor dette området er ikke like omfattende. Vi vet veldig lite om hvordan Dronning Victoria i sin regjerende tid forholdt seg til kvinnerettighetsbevegelsen, og det vi har av materiale, er private brev og korrespondanser som har blitt gjort tilgjengelig for offentligheten etter hennes død.

I England på 1800-tallet var kvinner betydelig underrepresentert i samfunnet, og deres rettigheter var begrenset på flere områder, inkludert utdanning, arbeid og politisk deltakelse. Mange mente det var på høy tid med nye reformer, og etter hvert vokste kvinnerettighetsbevegelsen i England på 1800-tallet seg frem til å bli en viktig sosial og politisk bevegelse som utover århundret trakk til seg flere tilhengere, men likeså også aktive motstandere. Med en slik voksende bevegelse er nesten umulig å ikke tenkte seg til at det må ha eksistert en del forventinger til at en kvinnelig skikkelse skulle innta tronen og herske over hele det britiske imperium. Selv om dronning Victoria opprinnelig var den 5. i tronens arverekkefølge, ante aktivistene et håp allerede på slutten av 1820-tallet og begynnelsen av 1830-tallet da dronningen bevegde seg nærmere i arverekken. De forestilte seg at med en kvinnelig monark på tronen, ville Storbritannia få et mer liberalt og inkluderende politisk landskap (Chernock, 2017, s. 140).

Men hvordan forholdt dronning Victoria seg til disse forventingene som lå til grunn, og hvordan påvirket dronningens privilegerte oppvekst hennes syn på kvinnerettighetsbevegelsen? Det skal denne oppgaven undersøke nærmere. Problemstillingen for denne oppgaven blir dermed

følgene: «Hvilket syn hadde Dronning Victoria på kvinnerettighetsbevegelsen i England på 1800-tallet?»

Oppgaven vil basere seg på en kildekritisk analyse hvor det i første omgang vil bli gjort rede for kjønnsnormene i viktoriansk tid. En slik innføring vil forhåpentligvis gi leseren en bredere historisk kontekst, og fungere som bakteppe for det som skal undersøkes og analyseres. Deretter blir dronning Victorias kvinnesyn undersøkt på bakgrunn av de viktorianske kjønnsnormene, hennes privilegerte men isolerende oppvekst, og virke som mor, hustru og monark. Undersøkelsen vil kunne gi oss indikasjoner på hennes kvinnesyn, men den baserer seg ikke på noen direkte uttalelser fra dronningen. Derimot vil den siste delen av oppgaven ta for seg dette. Her skal tre ulike bokkilder fra dronning Victorias publiserte korrespondanser analyseres.

Metode

Oppgavens metode har gått ut på å gå i dybden på kildene mine, analysert hva de kan si om emnet og hvordan de svarer på problemstillingen min. Det har likevel vært viktig å forbli kildekritisk til kildene jeg har valgt ut, spesielt de tre kildene fra dronningens korrespondanser som har blitt analysert i oppgaven. Grunnen til det er at det er viktig å stille seg kritisk til en kildes evne til å si noe sant om historiske hendelser (Studienett, u.å.).

En spesifikk bok som var inspirasjonskilden for dette temaet og denne oppgaven, var boken *The Right to Rule and the Rights of Women: Queen Victoria and the Women's Movement* av Arianne Chernock, utgitt i 2017. Mer om denne boken kommer i avsnittet om litteraturoversikt, men Chernock har gjengitt blant annet tre korrespondanser fra dronningen som hun mente kommenterte på kvinners forventede rolle i samfunnet. Jeg har undersøkt om det finnes primære kilder fra disse uttalelsene, og analysert disse med bakgrunn i den historiske konteksten av dronningens liv og virke og viktorianske kjønnsnormer på 1800-tallet. Gjennom ulike søk på nett og materiale fra diverse biblioteker, har jeg samlet opp en del kildemateriale som for eksempel ulike biografier av dronning Victoria, eller teori på viktorianske kjønnsnormer fra 1800-tallet. Teori på viktorianske kjønnsnormer er viktig fordi det gir oss en kontekst å basere analysen på, og biografier av dronning Victoria er viktig fordi hennes oppvekst, liv og rolle som monark spiller en sentral nøkkelrolle gjennom analysen, i tillegg til at hun er hovedpersonen og det er hennes egne påståtte uttalelser som skal analyseres i denne oppgaven.

Litteraturoversikt

Som nevnt i innledningen, så er det et lite under at Dronning Victoria har blitt holdt perifer til studiet av kvinnerettighetsbevegelsen i England på 1800-tallet, og bevegelsen holdt perifer til studiet av den kvinnelige monarken. I det store og det hele eksisterer det begrenset litteratur som spesifikt setter søkelys på dronning Victorias syn på feminisme. Mye av grunnen til det er at det finnes lite direkte uttalelser fra dronningen om akkurat dette emnet, og studiene som er foretatt på området, baserer seg på tolkninger gjennom ulike gjenutgivelser av dronningens personlige korrespondanser. Selv om det ikke eksisterer overflod av litteratur som peker direkte på hennes syn på kvinnerettighetsbevegelsen, er Dronning Victorias liv og virke tungt dokumentert og analysert av diverse historikere. Denne historiske innsikten gir oss en bredere forståelse over hvilke politiske og sosiale utfordringer som utspilte seg under viktoriansk tid, og det gir oss i tillegg muligheten til å utforske hvilke handlingsrom spesielt viktorianske kvinner sto ovenfor på 1800-tallet.

I metodekapittelet ble det trukket frem en bok som baserer seg på Dronning Victorias relasjon til kvinnerettighetsbevegelsen i England. Boken heter *The Right to Rule and the Rights of Women* av Arianne Chernock, og ble ikke utgitt før i 2017. Boken gjengir en verdifull politisk analyse av den politiske kvinnerettighetsbevegelsen i England på 1800-tallet, skrevet i kontekst av Dronning Victorias tiltredelse på tronen som kvinnelig monark (Kent, 2021, s. 200). Denne boken ble min inspirasjonskilde og utgangspunkt for å skrive om dette temaet. Chernock sin analyse viser størst tyngde fra aktivistene sitt perspektiv, og hun argumenterer godt om hvordan aktivistene i ulik grad brukte dronningens symbolske rolle i sine kampanjer, siden det fantes så lite direkte uttalelser fra dronningen selv. I sin introduksjon trekker hun frem tre uttalelser fra dronningen hvor hun kommenterer på kvinners forventede rolle i samfunnet. Det jeg i større grad ønsker å gjøre enn Chernock er å undersøke disse korrespondansenes opphav – og analysere og drøfte hvorvidt vi kan legitimere en oppfatning av dronning Victorias kvinnesyn basert på disse uttalelsene og den historiske konteksten.

Delen av oppgaven som omhandler viktorianske kjønnsnormer, er basert på litteratur og forskningsartikler som er funnet på nett og på bibliotek. En forskningsartikkel som jeg vil trekke frem her heter *An Overview of Feminism in the Victorian Period (1832-1901)* av Ignatius Nsaidzedze. Artikkelen er fra *American Research Journal of English and Literature* og gir en oversiktlig og grundig innføring i problemene viktorianske kvinner sto ovenfor på 1800-tallet,

og hvordan og hvorfor de ønsket å organisere seg. Flere andre forskningsartikler og annen litteratur har blitt brukt for å støtte opp under teori om viktorianske kjønnsnormer.

Litteratur som har gitt innsikt i Dronning Victorias oppvekst og personlighet, har basert seg på en del ulike biografier og annen litteratur som tar for seg dette temaet. Spesielt boken til Paula Bartley, *Queen Victoria*, har blitt flittig brukt gjennom oppgaven. Boken tar for seg Victorias liv og regjeringstid, og utforsker hennes personlighet, politiske innflytelse og kulturelle betydning.

Alle disse kildene som er nevnt over har blitt utgitt eller publisert etter 2016. Mye av annen litteratur jeg funnet om emnet har også vist seg å være ganske ferskt, bortsett fra de primære kildene fra dronning Victorias korrespondanser. Det forteller oss at dette er relativt nytt forskningsområde med stort potensiale, som baner vei for mange spennende fremtidige analyser.

Kjønnsnormene i viktoriansk tid

Den viktorianske kvinnen

Den viktorianske kvinnen var veloppdragen, reservert, og beskjeden. Hennes hovedoppgave i livet var å stå støtt ved mannen sin – elske ham, oppdra barna, og ha ansvaret for husholdningen. Kvinner skulle generelt ikke ha en egen personlig lidenskap og ble holdt utenfor store deler av den politiske sfæren. Rettigheter som lov til å stemme, saksøke, eller eie eiendom var fratatt kvinnene. (Stagl & Fahrnberger, 2016, s. 6) Kvinnen alene hadde ikke mulighet til å gå slik rettslig til verks, med mindre det var oppfordret og godkjent av hennes mann. Flere uttrykte svært konservative syn knyttet til kvinners rolle og deltakelse i samfunnet, og den britiske juristen William Blackstone (1723-1780) gikk hardt ut i sine uttalelser og mente at i lovens øyne var mann og kone ett - og personen bak dette ett, det var mannen. (Nsaidzede, 2017, s. 1).

Siden det ikke var før begynnelsen av 1900-tallet at forskere begynte å forstå hvordan menneskelige hormoner fungerer, og dermed forske på koblinger mellom kjønnskromosomer og ulike kjønnskaraktistikker, var kjønnsforskningen i viktoriansk tid preget av antagelser og gjenstand for intens debatt. Hva som spesifikt skilte menn fra kvinner og hvordan mennesker har utviklet seg frem til de to kjønnene, var et oppsiktsvekkende og engasjerende tema innenfor flere fagfelt. Den engelske filosofen Herbert Spencer og biologen Patrick Geddes, i likhet med

andre spesialister, konstruerte en stereotypisk dyadisk modell som så på sammenhengen og samspillet mellom de to kjønnene (Lee, 1996). I en slik modell eksisterte det to menneskelige naturer som delte seg i to sfærer. Disse sfærene tilsvarte feminin og maskulin energi. Den feminine sfæren var preget av en anabolsk natur som nærer til seg energi, mens den maskuline sfæren var preget av en katabolsk natur som frigjør energi. I biologien betyr anabolisme å bygge opp, mens katabolisme betyr nedbrytning. Slik ble metaforen overført til samspillet mellom kjønnene, som i utgangspunktet skulle gagne kvinnene positivt fordi det brøt med tidligere kvinnesyn fra middelalderen som var sterkt forankret i bibelens fremstilling av kvinnen som djevelens agent (Nsaidzede, 2017, s. 2). Nå ble kvinner sett på som byggere mens menn var ødeleggere. Menn ble trukket frem som de aktive agentene som brukte energi, mens kvinner forble stillesittende og sparte energi. Disse viktorianske evolusjonsteoriene mente spesialistene at kunne spores tilbake til de enkleste livsformer og inkluderte alle samfunnslag (Lee, 1996).

Et slikt syn på evolusjonen mellom menn og kvinner la grunnlaget for at kjønnene skulle operere i forskjellige sfærer. Siden menn sin største bekymring var selve befruktningen, kunne de bruke energien sin på andre arenaer. I kvinners tilfelle ble graviditet, barneoppdragelse og jevnlig menstruasjon – noe som ble ansett som en tid med svekkethet og midlertidig galskap – brukt som argument for at kvinner har lite energi til overs til å bruke på andre sysler. (Lee, 1996). Som et resultat av dette skulle kvinners rolle i samfunnet forbli i hjemmet for å spare energi, mens mannen aktivt skulle søke andre arenaer å utfolde seg i.

Overklassens særpreg

På 1800-tallet var det å forvente at alle kvinner skulle gifte seg, uansett samfunnsklasser. Utdanning for kvinner generelt var ikke viktig, og de fleste kvinner hadde ikke engang tilgang på formell utdanning. Dette gjaldt ikke for de aristokratiske kvinnene. Deres privilegerer gav dem en større frihet og muligheter for utdanning, men ikke alle overklasse-kvinnene utnyttet disse mulighetene i stor grad. Det vil si at de fleste kvinnene mottok en formell utdanning, men de brukte den til å investere mer tid i interesser som var forventet fra de sosiale normene. Det var forventet at aristokratiske kvinner kunne klimpre noen sanger på pianoet, synge, danse menuett, tegne skisser, beherske ulike typer håndarbeid, og av og til imponere andre rundt seg med litt franskkunnskaper (Bartley, 2016, s. 23). Hvis en kvinne mestret disse ferdighetene, samsvarte hun med idealet på en perfekt utdannet kvinne. Den perfekte utdannede kvinnen var

en dekorativ, balansert og tom-hodet kompanjong for sin fremtidige ektemann (Bartley, 2016, s. 24).

Den viktorianske tiden var en kompleks tid for alle kvinner fra alle samfunnslag, enda aristokratiet i stor grad skilte seg ut. Selv om de hadde privilegier som andre kvinner ikke hadde var de nødt til å møte de sosiale forventningene som var knyttet til de tradisjonelle rollene som kone og mor.

«The Woman Question»

I den tidlige delen av den viktorianske epoken ble det først og fremst forventet at kvinner skulle gifte seg, føde barn og styre husholdningen. Deres rolle ble sett på som å støtte og styrke ektemannens status, snarere enn som individer med egne ambisjoner. Men etter hvert som århundret gikk, begynte kvinner å utfordre disse begrensningene og hevde sine rettigheter til utdanning og autonomi. «The Woman Question» referer til en omfattende samfunnsdebatt som viste seg gjeldene gjennom hele 1800-tallet hvor kvinners natur, rolle i samfunnet, og generelle rettigheter ble heftig omdiskutert (DeFrancis, 2005, s. 165). Begrepet dukket opp på midten av 1800-tallet, da kvinner begynte å kreve større rettigheter og anerkjennelse, spesielt på områdene innen utdanning, sysselsetting og politisk deltakelse. Det var de store omveltningene innen britisk industri, litteratur, kunst, politikk, og økonomi som motiverte disse spørsmålene og debattene.

I kjernen av debatten sto spørsmålet om kvinner var i stand til å tenke rasjonelt og ha intellektuelle sysler, eller om de var biologisk og intellektuelt underlegne menn. Tilhengere av kvinners rettigheter hevdet at kvinner bør ha lik tilgang til utdanning og muligheter, og bør få delta fullt ut i det offentlige liv. Motstandere på sin side hevdet at kvinner var bedre egnet til huslige roller og at deres engasjement i det offentlige liv ville undergrave tradisjonelle kjønnsroller og destabilisere samfunnet (Chernock, 2019, s. 68).

Kvinnerettighetsbevegelsen tar sin form

De store omveltningene i det britiske samfunnet på politisk og økonomisk plan, engasjerte også frem endringer i de sosiale strukturene. Kvinner så seg lei av å være underlagt menn og kjenne at de ikke hadde en stemme i samfunnet. Derfor søkte flere etter løsninger på de mange problemene de viktorianske kvinnene bar med seg. Det er viktig å nevne at feministiske ideer, litteratur og kunst eksisterte lenge før viktoriansk tid, men det er først ved denne epoken at vi ser en samlet bevegelse vokse frem og organisere seg (Nsaidzedze, 2017, s. 3). Sakene som ble

belyst og fremlagt på dagsordenen, og som kvinnerettighets-aktivistene ønsket endringer på var: 1. retten til å stemme, 2. retten til å eie egen eiendom, 3. omsorgsrett etter skilsmisse, og 4. flere rettigheter på arbeidsplassen. I begynnelsen av århundret hadde ikke kvinner retten til å stemme, de hadde ikke rett til å eie egen eiendom, når skilsmisser først ble gjennomført tilhørte barna automatisk faren, og kvinner var nødt til å jobbe timevis i vanskelige arbeidsforhold for luse lønn (Nsaidzedze, 2017, s. 4).

En av de fremste grunnleggerne av kvinnerettighetsbevegelsen i England var aktivisten Barbra Leigh Smith Bodichon (1827-1891). Hun kom fra en rik familie og giftet seg fransk, derav navnet Bodichon. Gjennom *The English Woman's Journal* kunne Barbra spre sine ideer og budskap til et mer bredt publikum (Nsaidzedze, 2017, s. 4). Sammen med sin venninne Emily Davis drev hun kampanjer og arbeidet for at kvinner skulle få universitetsutdanning, og bidro til å grunnlegge *Girton College*, den første utdanningsinstitusjonen som bidro til å utdanne kvinner på gradnivå (Women's suffrage, u.å.).

Kvinneres rett til å stemme ved parlamentariske valg var allerede brakt frem på bordet fra andre feministiske aktivister på denne tiden, med full støtte fra Barbra selvfølgelig, men hun ønsket i større grad å prioritere sitt arbeid mot kvinners ikke-eksistens i ekteskapet. Når en kvinne giftet seg, tilhørte alt hun eide, arvet eller tjente, hennes mann og disse eiendelene kunne bare disponeres slik han ønsket. Dette var en ordning som hadde lange tradisjonelle røtter, og som det sjeldent hadde blitt stilt spørsmål ved. Likevel dannet Barbra en komité som hadde som intensjon å reformere loven og gi gifte kvinner rett til sin egen eiendom. Mange menn mente at dette ville føre til mer krangel mellom ektepar, mens andre mente det ville forstyrre den naturlige maktbalansen mellom mann og kone.

Barbra Leigh Smith Bodichons komité ble raskt en landsdekkende kampanjegruppe, og hun utarbeidet en begjæring som senere ble sendt til det britiske overhuset i 1856. Til de færrestes overraskelse ble ikke begjæringen godkjent. Det er kanskje heller ikke så rart da parlamentet kun besto av gifte menn som tjente på datidens lovverk, men disse kvinnene ga seg ikke. Etter mye diskusjoner ble lovforslaget om gifte kvinners rett til eiendom vedtatt i det britiske underhuset i 1857 (Wojtczak, 2021).

Barbara Leigh Smith Bodichon var bare en av mange viktorianske feministiske aktivister som arbeidet for å fremme kvinners rettigheter i en tid da kvinner sto overfor betydelige barrierer for likestilling og deltakelse i det offentlige liv. Til tross for disse utfordringene, klarte flere feministiske aktivister å organisere seg i denne nyetablerte sosiale bevegelsen. De jobbet for å

utfordre samfunnsnormene, og ved hjelp av taktikker og midler som fredelig protest, politiske pamfletter, og dannelse av feministiske organisasjoner, oppnådde de en større innflytelse på det politiske plan.

Dronning Victorias kvinnesyn

Dronning Victorias kvinnesyn er mulig preget av hennes egne forhold i oppveksten. Alt vi mennesker opplever i hjemmet og samfunnet rundt oss i barndomsårene, er med på å forme våre verdier, holdninger og livssyn gjennom livet. Det er også meget sannsynlig at hennes privilegerte liv og virke har satt sitt preg på hennes samfunnssyn og atferd.

I kommende avsnitt skal jeg se nærmere på ulike elementer ved dronning Victorias oppvekst og væremåte som kan ha påvirket hennes kvinnesyn. I ordet kvinnesyn legger jeg ikke nødvendigvis vekt på dronningens egne tanker om andre kvinner, men det omhandler mer om hvilke roller hun selv påtok seg og balanserte som kvinne. Hvordan så hun seg selv i en verden som forventet at hun skulle fylle rollene som både monark, hustru og mor? I de kommende avsnittene jeg gjøre rede for hvordan hun utviklet seg til den standhaftige dronningen vi kjenner til, og balanserte de ulike rollene som var forventet av henne.

Oppvekst

Dronning Victoria, født 24. mai i 1819, var enebarn av prins Edward, Duke of Kent og prinsesse Victoria av Sachsen-Coburg-Saalfeld. Hennes far døde mens hun fortsatt var et spedbarn (Mitchell, 1988, s. 835), så hun ble oppdratt alene av sin mor som var kjent for å være veldig overbeskyttende ovenfor henne.

Fra tidlig alder var hun under streng kontroll – hun hadde hjemmeskole fra det kongelige palasset med flere ulike lærere, under streng overvåking fra hennes mor. Hun viste tidlig et talent for både skriving og maling, og skrev dagbøker som ga henne noe glede i den ellers ensomme hverdagen. I dagbøkene beskrev hun oppveksten sin som ensom og isolert fra andre mennesker, spesielt andre barn (Stagl & Farhnberger, 2016, s. 1). Hun lev under det såkalte *Kensington-systemet*, som betød å leve under et sett med strenge regler og protokoller. Målet med systemet var å isolere Victoria for å forsikre seg om at hun kun sosialiserte seg med en utvalgt gruppe mennesker, valgt frem av hennes mor og hennes nærmeste kompanjong, John Conroy (Gray, 2017, s. 16). Frem til tenårene ble hun forsiktig holdt tilbake fra samfunnet; helt frem til hun ble kronet som dronning sov hun på sin mors soveværelse, og selv hadde hun

nærmere bekjenskaper med dukker og hunder enn hun hadde med andre jevnaldrende barn og unge (Mitchell, 1988, s. 835).

Til tross for hennes fremtid som den mektigste personen i hele Storbritannia, ble hun i oppveksten eksponert for leker som skulle fremme en feminin atferd. Hun var spesielt glad i å leke med dukker og dukkehus, noe som var ment til å trene henne opp i kutymmer med andre aristokratiske jenter. Victorias dukkehus står i dag utstilt i hennes barndomshjem på Kensington Palace, og består av to store rom; et kjøkken og et «Drawing room» som på norsk blir omtalt om en salong eller finstue hvor man enten tok imot gjester og underholdning, eller et sted man kunne trekke seg tilbake. Den fremtidige dronningen var også eier av sitt eget te-sett, som også var en typisk leke for overklasse-jenter å ha. På 1800-tallet var te i seg selv direkte knyttet til femininitet, og en kvinne som viet sin tid til te symboliserte en form for mildhet og delikatesse (Gray, 2017, s. 15). Victoria sine forutsetninger i livet var nok at hun en dag skulle bli dronning og hersker over et stort imperium, men hun måtte fortsatt imøtekomme og følge de forventede normene for feminin atferd.

Dronningens personlighet og væremåte

Det at dronning Victoria hadde en oppvekst som enebarn under det rigide *Kensington-systemet*, kan ha preget hennes personlighet og væremåte. Enebarn blir ofte ansett som bortskjemte og egoistiske, og det kan hende at dronningen ikke var et unntak.

Hun var et barn som krevde mye oppmerksomhet, og siden hennes mor ikke hadde flere barn på hennes alder eller en mann å vise omsorg ovenfor, slukte Victoria alt av morens fokus. Victoria var vandt med å være i oppmerksomhetens sentrum, og som et resultat av dette ble hun oppfattet som selvopptatt og arrogant. Forfatteren Paula Bartley (2016, s. 22) påpeker et interessant poeng i boken *Queen Victoria*, og det er at Victoria ble ikke oppfordret eller lært til å være underdanig som de fleste jenter på denne tiden ble. Hun er derimot et eksempel på den rake motsetning; hennes selvsikre og stae personlighetstrekk ble oppundret nettopp fordi det var ansett å være kvaliteter som var essensielt for en monark.

Nylige studier gjort av dronningen beskriver henne som en sta, emosjonell og hissig ung kvinne som ikke likte å inngå kompromisser. Gjennom sitt liv forble hun mer lidenskapelig enn reservert, og hun klarte sjeldent å kamuflere følelsene sine. Hun ble beskrevet som veldig varm og demonstrativ for dem hun elsket, men samtidig veldig kald og distansert fra dem hun ikke likte (Bartley, 2016, s. 12).

Dronning, mor, og hustru

I et samfunn som dikterte at kvinner ikke hadde noen plass i det offentlige sfæren, eller muligheten for å innta viktige samfunnsroller, er det interessant å se hvordan Dronning Victoria klarte å navigere seg mellom monarkrollen og disse kjønnsbaserte forventningene. Hun representerte to svært motstridende personligheter. På den ene siden representerer hun den øverste politiske makten og mor over et enormt imperium, men samtidig så representerte hun også mer en mer konservativ rolle som kvinne. Et eksempel på det er at dronningen selv insisterte på at ordet «obey», altså adlyde, ikke skulle fjernes fra ekteskapsløftene under vielsen mellom henne og prins Albert (Ward, 2006, s. 281). Et annet eksempel som betegner denne rollekonflikten som oppsto hos dronningen, var når hun i rollen som monark fikk beskjed om at hun var nødt til å annonsere forlovelsen mellom henne og Albert til offentligheten. I et brev til sin kommende mann, uttrykte hun at hun syntes det var ubehagelig å måtte annonsere dette til så mange fremmede mennesker: «It was rather an awfull moment, to be obliged to announce this to so many perople, many of whom were quite strangers» (Esher & Benson, 1908, s. 196). Sitatet kan være en indikasjon på at dronningen avskydde å handle mot de tradisjonelle kjønnsnormene som sier at kvinner skal være underlagt menn.

I tillegg til å være hustru, var Victoria også mor, og bar frem hele ni barn som alle giftet seg inn i ulike monarkier utover de britiske grensene, som igjen fikk sine barn. Hennes etterfølgere tiltrådte tronen gjennom hele det europeiske kontinentet og på bakgrunn av det har hun fått tilnavnet *Europas bestemor* (Bartley, 2016, s. 78). Det at Victoria og Albert hadde en så stor familie, spilte en avgjørende rolle i å forme Victorias image som en morsfigur. Victorias tilnærming til morsrollen var preget av både kjærlighet og disiplin, og hun lærte barna sine viktigheten av både plikt og ansvar. Når dronning Victoria først ble mor, ble hun av majoriteten først og fremst fremstilt som en «viktorianer»; en hengivende kone og mor som er opptatt med å følge opp sine barn. Å ha en kvinnelig monark kunne skape uro hos mange mennesker som på denne tiden som fryktet at et kvinnelig styre ville slå sprekker i 1800-tallets etablerte kjønnsroller. Ved å heller portrettere dronning Victoria som en elskverdig kone og mor, la det en demper på disse bekymringene (Chernock, 2017, s. 58).

Forfatteren Adrienne Munich, i boken *Queen Victoria's secrets*, trekker frem at Victoria selv kunne hatt et ønske om å portrettere denne morsrollen ovenfor den britiske befolkningen, og

hennes intense fokus på å opprettholde dette bidro til å distrahere oppmerksomheten fra de mer urovekkende sidene ved det britiske imperiet. Ved å presentere seg selv som legemliggjørelsen av tradisjonell femininitet og husholdning, var Victoria i stand til å skape et mektig og varig bilde av det britiske monarkiet (Munich, 1996, s. 190).

En dronning for sin tid

Dronning Victoria sin oppvekst er preget av en sterk innflytelse fra viktorianske kjønnsnormer. Denne innflytelsen kan sies å ha påvirket dronningens videre valg i livet. Hun ble etter hvert hustru, mor til ni barn, og hun uttrykte et sterkt ønske om å beholde ordet «obay» i sine ekteskapsløfter, i tillegg at hun synes det var ubehagelig at hun måtte annonsere Alberts og hennes forlovelse.

For mange representerte Dronning Victoria en flertydig rolle. Det at hun brukte mye tid på sin familie som hustru og mor, blidgjorde mange av skeptikerne som fryktet en mer uustabil fremtid med en kvinnelig monark. Da hun giftet seg med Albert i 1940 klarte hun å skifte folkets syn på henne til at hun nå representerte en «viktorianer»: En kjærlig kone og mor som var mer opptatt med å føde og oppdra sine ni barn, mens resten av hennes andre statlige oppgaver ble bagatellisert (Chernock, 2017, s. 57). Tradisjonister og anti-suffragetter beskrev dronning Victorias regjerende rolle som primært en passiv figur, som ble ledet av andre menns ekspertise. I deres øyne gjorde Victoria aldri noe regjeringsarbeid med mindre det var under menns veiledning (Chernock, 2017, s. 7-8). Likevel stoppet det ikke kvinnerettighets-aktivistene fra å ta i bruk hennes image, og bruke det som et middel til å vise det faktum at en kvinne var øverste lederhode for det britiske imperiet (Chernock, 2017, s. 5).

Selv om dronningen selv ikke hadde noen offentlige uttalelser om kvinnerettighetsbevegelsen i England på 1800-tallet, brukte ofte aktivistene å fokusere på hennes personlige kvaliteter og hvordan hun balanserte rollene mellom private og offentlige plikter som en styrke - et slags forbilde om at «dette kan vi også klare» (Chernock, 2017, s. 17). Så det tradisjonistene så på som svakheter ved dronning Victorias regenttid, trakk aktivistene frem som en av hennes større styrker.

Selv om tradisjonister og kvinnerettighetsforkjempere brukte aspekter ved dronningens liv og virke som middel i sine politiske kampsaker, hadde hun som tidligere nevnt ingen offentlige uttalelser om den nye voksende feministiske bevegelsen i samfunnet mens hun levde. Hun forble taus om slike saker som nå kjempet for sin plass på politiske plattformer, og mye av det

vi kan si å vite om hennes synspunkter på temaet, har blitt studert og publisert etter hennes død. Hva hun mente om kvinners rolle i samfunnet er studier som er basert på omstendighetene, og ikke direkte utsagn fra dronningen selv. Og selv om vi i dag har flere kilder fra Victorias korrespondanser med andre om kvinners rettigheter, ble ikke disse tilgjengelige for hennes indre krets før slutten av hennes regentperiode, og for offentligheten etter hennes død.

Neste del av oppgaven vil gå først ut på å introdusere de ulike kildene fra av de kjente korrespondansene hvor det hevedes at dronning Victoria kommenterer på kvinnerettighetsbevegelsen og kvinners rolle i samfunnet. Kildeutvalget baserer seg på 3 skriftlige bøker som gjengir korrespondanser fra dronningen. I den ene kilden finner vi to ulike korrespondanser som bør ses i sammenheng fordi de tematisk henger sammen, i tillegg til at den første korrespondansen er for kort til å analyseres alene. Denne delen vil introdusere de ulike korrespondansene, fortelle litt om bakgrunnen for publiseringen, fremheve noen viktige sitater, og fortelle hvor disse kildene finnes i sin mest primære form.

Kildeutvalg: Dronning Victorias utsagn om kvinners rolle i samfunnet

Det kan trekkes frem spesielt tre ulike personlige brevkorrespondanser fra Dronning Victoria som kan gi oss en pekepinn på hva hun mente en kvinnes rolle i samfunnet bør være, og hva hun personlig tenkte om kvinnerettighetsbevegelsen. Det bør nevnes at dette er personlige korrespondanser innenfor dronningens private sfære, hvorav flere av korrespondansene har mer innhold enn kun å kommentere på anti-feministiske tanker og politiske saker. I nyere historieforskning er det ofte kun enkelte elementer og konkrete utsagn fra disse korrespondansene som har blitt trukket frem for å konstruere en sammenfatning av hennes ikke-feministiske syn.

Jeg har valgt å sortere kildene fra korrespondansene i rekkefølge etter når de opprinnelig ble skrevet. Korrespondansene i sin helhetlige form ligger som vedlegg etter litteraturlisten gjennom vedlegg.

Dronning Victorias brev til Onkel Leopold 3. februar 1852

Den 3. februar 1852 skrev Dronning Victoria et brev til sin onkel Leopold, kongen av Belgia, som også er onkelen til hennes mann, prins Albert av Sachsen-Coburg-Gotha. Da dronning Victoria vokste opp var det gjennom sin onkel at hennes mor mottok finansielle midler, og på

flere vis fungerte han som en surrogatfar for dronning Victoria, som mistet sin biologiske far mens hun var et spedbarn. Victoria beundret sin onkel, og de to hadde et nært forhold hele livet. En av grunnene til at nettopp denne onkelen og niesen hadde så godt forhold til hverandre, kan være Victorias fravær av nær familie rundt seg. Siden Victoria selv ikke hadde noen av sine nærmeste foruten hennes mor og sine to mye eldre halvsøsken nær seg i oppveksten, var hun flink til å holde kontakten med den mer perifere delen av familien sin, og aller nærmest stod hun onkel Leopold (Bartley, 2016, s. 21). Victoria og onkel Leopold skrev regelmessig til hverandre, og en av korrespondansene jeg ønsker å trekke frem her er dronningens brev til onkel Leopold som ble skrevet den 3. februar 1852.

På denne tiden hadde dronning Victoria allerede født syv av hennes totalt ni barn, og prøvde iherdig å balansere et liv som britisk monark og syvbarnsmor (Chernock, 2017, s. 1).

I brevet formulerte dronningen at hun hadde observert hennes mann Albert gjennom arbeid med politikk og statlige oppgaver, og beskrev hvordan hun var vitne til at hans engasjement for dette arbeidet vokste sterkere og sterkere for hver dag. Under følger et direkte sitat fra brevet (vedlegg I) som kommenterer på en kvinnes rolle i samfunnet:

Albert grows daily fonder and fonder of politics and business, and is so wonderfully fit for both—such perspicacity and such courage—and I grow daily to dislike them both more and more. We women are not made for governing—and if we are good women, we must dislike these masculine occupations; but there are times which force one to take interest in them mal gré bon gré, and I do, of course, intensely. (Esher & Benson, 1908, s. 362)

Denne korrespondansen mellom dronning Victoria og hennes onkel Leopold hadde egentlig en annen agenda enn å fokusere på dronningens syn på kvinners rolle i samfunnet. Dette vil jeg komme mer tilbake til i analysedelen av korrespondansen, men formålet med publiseringen var i utgangspunktet å belyse en annen person enn dronningen.

Da dronning Victorias mann, Albert, døde i 1861, hyret hun inn forfatteren og poeten Sir Theodore Martin til å skrive en biografi om hennes prins Albert. Verket fikk navnet *The Life of His Royal Highness the Prince Consort*, og ble utgitt i fem bind mellom 1874 og 1880. Boken var en hyllest til prins Alberts liv og virke. Det 45. kapittelet i det andre bindet, ble viet til å feire Alberts aktive diplomatiske rolle i å avverge en «fransk invasjon» på 1850-tallet. Som et supplement til denne tapperhetsskikkelsen Theodore Martin beskrev prins Albert som, siterte

han fra brevet Dronning Victoria skrev til onkel Leopold 3. februar 1952 (vedlegg I) (Chernock, 2017, s. 140). Denne korrespondansen ble senere inkludert i samlingen *Queen Victoria's Letters*, et bokprosjekt som begynte kort tid etter hennes død med formål om å representere betydningsfulle øyeblikk i Dronning Victorias liv, hennes interaksjoner med kjente personer, og hennes tanker om viktige hendelser i hennes tid (Esher & Benson, 1908, forord). Det er fra denne kilden at korrespondansen som ligger vedlagt etter referanselisten er hentet fra.

Dronningens korrespondanser med William Gladstone om kvinnelig stemmerett i 1870

I 1870 ble et lovendringsforslag om å utvide stemmeretten til å inkludere kvinner også, tatt opp i Parlamentet, men forslaget ble nedstemt med 194 mot 73 stemmer (UK Parlament, 2023). Mens lovforslaget var oppe til høring i parlamentet formulerte dronning Victoria et brev til daværende statsminister William Gladstone hvor hun uttrykte bekymringer og motstand mot å innføre allmenn stemmerett for kvinner. Under følger et kortere utdrag fra vedlegg III:

...The circumstance respecting the Bill to give women the same positions as men with respect to Parliamentary franchise gives her an opportunity to observe that she had for some time past wished to call Mr. Gladstone's attention to the mad & utterly demoralizing movement of the present day to place women in the same position as men; -& amongst others, in the Medical Line. (Guedalla, 1933, s. 227-228)

Noen måneder tidligere hadde dronningen også mottatt en pamflett sammen med Gladstones brev, og den pamfletten inneholdt et motstridende synspunkt på opphisselsen fra kvinnerettighetsbevegelsen. Den het *Pro Aris et Focis* og ble skrevet av Fanny Aikin Kortright (Guedalla, 1933, s. 220). Gladstone sier selv han tok seg friheten med å sende denne pamfletten til dronningen, og ba dronningen om tilgivelse dersom pamfletten ikke skulle falle i smak. Gladstone selv var henrykt over pamflettens innhold som han mente forsvarte gamle sosiale ideer i kristelig ånd, og han håpet dronningen delte samme syn på saken (Guedalla, 1933, s. 220-221). Dronningen responderte med å takke Gladstone for pamflettene og brevene og viste sin sympati for han og saken (vedlegg II):

The Queen thanks Mr. Gladstone for his 2 letters & for the pamphlet which is sure to meet with her sympathy as she has the strongest aversion for the so-called & most erroneous "Rights of Woman" (Guedalla, 1933, s. 221).

Victoria mente at det å gi kvinner politiske rettigheter ville true stabiliteten i samfunnet og undergrave den tradisjonelle rollefordelingen mellom menn og kvinner. Dronningen argumenterte for at kvinners hovedansvar skulle være i hjemmet og i familien, og at politikk og offentlige saker var best overlatt til menn. Hun insisterte på at Mr. Gladstone og andre politikere skulle gjøre tiltak mot denne oppståtte trusselen (Chernock, 2017, s. 2), og hun ba dem til og med bruke hennes navn som referanse for å tale deres sak (Guedalla, 1933, s. 227-228).

Det vedlegges dermed to korrespondanser (vedlegg II og vedlegg III) fra samme kilde som omhandler Dronning Victorias kommentarer på kvinners rettigheter. Den ene fra 10. februar 1870 hvor hun kommenterte på pamfletten hun mottok, og den andre fra 6. mai samme året hvor hun oppfordret Gladstone til å ta affære mot lovendringsforslaget som skulle opp i parlamentet. I korrespondansen fra 6. mai refererte hun til pamfletten hun mottok i februar, derfor analyseres disse korrespondansene i sammenheng i analysedelen. Da utdragene fra denne kilden ble introdusert i Arianne Chernocks *The Right to Rule and the Right's of Women*, ble det ikke tydeliggjort at dette egentlig var snakk om to korrespondanser. Men på grunn av oppgavens begrensning og naturlige analyseføring, velger jeg også å se de to korrespondansene i én felles sammenheng.

Den originale boken som utdragene er hentet fra, ble ikke publisert for offentligheten før i 1933, over 60 år etter at utvekslingene fant sted. Det var advokaten og historikeren Philip Guedalla som først inkluderte dette i sin bok *The Queen and Mr Gladstone* (Chernock, 2017, s. 3).

“Mad wicked folly of Women’s rights” – Korrespondanse med Sir Theodore Martin I 1970

I 1870 hadde oppslutningen til kvinnerettighetsbevegelsen i England og deres påvirkningskraft på det politiske plan styrket seg betraktelig. På samme tidspunkt jobbet Sir Theodore Martin med prins Alberts selvbiografi, og han hadde hyppige brevvekslinger med dronningen angående bokens fremdrift og innhold. I en av disse utvekslingene skal dronningen ha uttrykt en frase som i senere tid har blitt et symbol på kvinnekamp: «This mad, wicked folly of «Women’s Rights» (Martin, 1901, s. 70). Kvinnerettighetsforkjempere og feminister har i senere tid brukt denne frasen som et middel for å vise *hvorfor* de er nødt til å kjempe for mer likestilling

(Chernock, 2017, s. 2). Under følger et mindre utdrag fra vedlegg IV hvor dronningen fordømmer den sosiale bevegelsen:

The Queen is most anxious to enlist everyone who can speak or write to join in checking this mad, wicked folly of 'Woman's Rights,' with all its attendant horrors, on which her poor feeble sex is bent, forgetting every sense of womanly feeling and propriety. Lady — ought to get a good whipping.

It is a subject which makes the Queen so furious that she cannot contain herself. God created men and women different—then let them remain each in their own position.
(Martin, 1901, s. 70)

Denne korrespondansen ble ikke kjent for offentligheten før etter dronningens død. I 1902, ett år etter Victorias død inkluderte forfatteren Sidney Lee denne korrespondansen i en fotnote i hans biografi kalt *Queen Victoria*. Boken er basert på en nekrolog av dronningen som han fikk i oppdrag om å skrive for *The Dictionary of National Biography* året før. Lee hadde mottatt en kopi av Theodore Martin's intime samling *Queen Victoria as I Knew Her*, som tidligere kun hadde sirkulert i private kretser fra 1901, men som senere ble kjent for offentligheten i 1908. Da boken ble kjent for allmenheten i 1908, inkluderte den også Sir Theodore Martins korrespondanse med dronningen om stemmerett for kvinner (Chernock, 2017, s. 2). Det er fra Sir Theodore Martins *Queen Victoria as I knew her* den vedlagte korrespondansen (vedlegg IV) er hentet fra, og ikke Sidney Lee's.

I neste del av oppgaven følger en analysedel hvor jeg ønsker å se nærmere på korrespondansenes legitimitet med tanke på relasjoner, historisk kontekst og motivasjon, og se om dette påvirker dagens generelle oppfatning av dronningen som en ikke-feminist.

Ved å se på elementer som blant annet språk, skrivestil, relasjon mellom de involverte og andre relevante analyseverktøy, kan det gi oss et nyansert bilde av i hvor stor grad disse utsagnene kan begrunne et helhetlig syn fra dronning Victorias perspektiv på kvinneverrettighetsbevegelsen.

Analyse av brevene

Dronning Victorias brev til Onkel Leopold 3. februar 1852

Denne brevkorrespondansen er skrevet mellom Dronning Victoria og hennes onkel Leopold. Det at brevets åpningsord er «my dearest Uncle», gir leseren ett inntrykk av at dette er et privat og intimt brev, kun ment å leses av avsender og mottaker.

Under viktoriansk tid skulle kvinner som skrev brev henvende seg høflig til mottakeren med for eksempel «Dear Sir» eller «My Honored Father», en norm som var forventet i de fleste samfunnslag (Matthews, 2017). Dronning Victoria var, som tidligere nevnt, veldig glad i sin onkel og de hadde et tett forhold til hverandre gjennom hele livet. Å skrive til hverandre om politiske saker som fanget deres oppmerksomhet, diplomatiske løsninger, og om Victoria og Alberts ekteskap, var ikke fremmed for noen av dem (Bartley, 2016, s. 21).

Selv om fraser fra dette brevet blir brukt til å belyse dronning Victorias syn på kvinners rolle i samfunnet, har brevet et bredere innhold enn som så. Det begynner med å adressere situasjonen i Europa hvor Napoleon III nettopp har gjennomført et statskupp i Frankrike, og britene fryktet en repetitiv fransk trussel slik som med Napoleon Bonaparte (Euler, 2023). Kong Leopold var på denne tiden kongen av Belgia og dronning Victoria uttrykte en sterk bekymring hvis Belgia skulle bli invadert. Hun skriver veldig direkte om at dette gjør henne veldig emosjonell, at hun hater politisk uro, og at hun hellig ønsker seg fred og ro (Esher & Benson, 1908, s. 362). Brevet er veldig kort, men informativt på samme tid. Dronningen hopper hyppig fra tema til tema, selv om brevet i sin helhet virker å ha en viss flyt. Hun skriver om politiske saker som opptar britiske politikere, og skryter av Stockmar – prins Alberts rådgiver – sin innflytelse på saken. Til slutt kommer hun med frasen som hun tidligere har blitt sitert på for å være antifeministisk. Victoria forklarer onkelen sin hvordan hun observerer at hennes mann viser et voksende engasjement innenfor politikk og statlige oppgaver, og sammenlikner det med hvordan hennes egen misnøye på området vokser parallelt. Med det i mente, trekker hun en konklusjon hvor hun skriver at kvinner generelt ikke er like kapable til å styre som menn, og hvis du er en god kvinne, så bør en lære seg å mislike disse interesseområdene. Samtidig så skriver hun at gjennom sin rolle som dronning er hun pliktig til å ta ansvar og *gré bon gré*, som betyr at noen ganger spiller det ingen rolle om du vil gjøre noe, du må bare gjøre det, enten du liker det eller ikke (Collins, 2023). Utdraget fra boken avsluttes med en ellipse, noe som forteller oss at det egentlig er snakk om et lengre brev, og at bokredaktørene Arthur C. Benson og Viscount Esher enten har valgt å

utelate resterende materiale på grunn av relevans, eller så har de ikke fått tilgang til brevet i sin helhet.

I korrespondansen adresserer Victoria seg selv i første person, noe hun ikke gjorde i mer formelle henvendelser. Under viktoriansk tid var det riktig etikette som kvinne å henvende seg i tredjeperson ovenfor fremmede og korrespondanser av formell karakter, mens andre regler gjaldt for private henvendelser, da var det vanlig å henvende seg mer direkte (Matthews, 2017).

Hva forteller dette brevet oss om Victorias kvinnesyn?

Brevet har et enormt tolkningspotensial, og grunnen til det kan være det hyppige skiftet i ulike tematikker som brevet tar leseren igjennom. Skal en vurdere brevet ut ifra den forstand at det *ikke* viser oss en sterk uttalelse på dronningens kvinnesyn, kan en argumentere for at brevet egentlig ønsker å sette søkelys på andre ting en kjønnsroller. Det er et privat brev som kommenterer en del offentlige saker, og utsagnet hvor dronningen selv kjenner på at kvinner ikke er ment for regjerende arbeid, kommer i en bisetning hvor kanskje hennes egentlige formål var å løfte frem hennes mann. Det kan vel ikke utelukkes at det var en av grunnene til at Sir Theodore Martin inkluderte dette brevet i sitt verk, med formål om å fremstille pris Albert i et godt lys.

Det at dronningen skriver et privat brev som kommenterer på slike offentlige saker er jo også et paradoks i seg selv. Det kan på flere måter virke selvmotsigende at dronningen på den ene siden kommenterer og utdyper om en del politiske hendelser og saker som preger det europeiske og britiske landskapet, samtidig som hun beskriver hvor mye hun hater å jobbe med det.

Selv om brevet kort er inne på dronning Victorias synspunkter om kvinners rolle i samfunnet, fokuserer det primært på saker om politisk usikkerhet, europeisk stormaktspolitikk med Napoleon III, et britisk og belgisk forsvar, og personlige meninger om politikk og næringsliv. Det fremhever i større grad dronningens følelser av uro, bekymringer og ulike personlige relasjoner, og gir leseren innsikt i hennes følelser og perspektiver i en utfordrende periode av sin regenttid. Det er også relevant å trekke inn at dronningen på denne tiden hadde født syv av hennes ni barn (Chernock, 2017, s. 1), og kjente nok på et press på å være mor, monark og hustru på samme tid.

Skal en vurdere brevet ut ifra den forstand at det i stor grad belyser dronningens kvinnesyn, så kan en påstå at dronningen er veldig direkte og tydelig i sine uttalelser, selv om de tematiske skiftene er hyppige. “We women are not made for governing—and if we are good women, we

must dislike these masculine occupations” (Esher & Benson, 1908, s. 362), er et veldig klart og tydelig utsagn som gir sterke signaler, og en oppfatter ikke dronningen i å være utydelig i sine uttalelser. Det kan også argumenteres at å inkludere denne uttalelsen i verket til Theodore Martin var en kalkulert avgjørelse. Dronningen og Martin hadde et tett og intimt samarbeid med boken over lengre tid – dronningen selv var meget engasjert gjennom hele prosessen og deltok aktivt i bokens utforming (Chernock, 2017, s. 140). Derfor eksisterer det en mulighet det kan slås liten tvil om, og det er at Viktoria med overlegg inkluderte disse uttalelsene i boken mens hun jobbet med Martin på 1870-tallet med formål om å skade renomméet til kvinnerettighetsbevegelsen.

Uttalelsene til dronningen, i kontekst av viktoriansk tid, forteller oss at dronningen selv var påvirket av de ledende kjønnsnormene i samfunnet. I brevet uttrykker dronningen en tydelig mening om kvinners egnethet for styring. Hun sier at kvinner ikke er skapt for å styre og at hvis de er gode kvinner, må de mislike maskuline yrker som politikk og næringsliv. Disse uttalelsene gjenspeiler de rådende kjønnsnormene og forventningene i den viktorianske tiden som begrenset kvinners deltakelse i offentlig liv og tilskrev dem primært hjemlige og omsorgsfulle roller. Selv om hun i tillegg er meget bevisst på sin særegne posisjon som monark, formulerer hun at det eksisterer et skille mellom hennes plikter som regent, og synet på kvinner generelt. Dronningen fremstiller seg selv som et tydelig symbol på viktorianske verdier ved å uttale seg om maskuline versus feminine sfærer (Nsaidzede, 2017, s. 2), men på en annen side fremstiller hun en selvmotsigelse ved å kommentere og belyse om den politiske utviklingen i verden, samtidig som hun i brevet følger opp med hvor mye hun hater å jobbe med statlig arbeid.

Dronningens korrespondanser med William Gladstone om kvinnelig stemmerett i 1870

Denne kilden baserer seg på to korrespondanser fra Dronning Victoria til tidligere statsminister William Gladstone, den ene fra 10. februar (vedlegg II) og den andre fra 6. mai 1870 (vedlegg III).

William Gladstone var dronningens åttende statsminister og satt i sin første periode fra 1868-1874. Han ble beskrevet som en smart og ærlig mann som jobbet seg opp i det politiske systemet. Gladstone ble rådet til å behandle dronningen som en kvinne, altså skulle han handle som en gentleman, i tråd med viktorianske kjønnsnormer. Men statsministeren forkastet dette rådet og valgte å behandle dronningen som et likeverdig intellekt. I sine brevutvekslinger med dronningen brukte han det samme språket og henvendte seg på samme vis som han gjorde i

andre offentlige korrespondanser (Bartley, 2016, 202). Gladstone var en overbevist monarkist som med sin religiøse bakgrunn anså dronningens regjering som hellig. Samtidig var han en realist som innså hvor viktig det var med folkets støtte for å styrke monarkiet. Han fokuserte i sin periode på å gjøre monarkiet mer synlig for offentligheten, og minnet dronningen flere ganger på viktigheten av å være til stede på seremonielle og statlige anledninger. Ved å gjøre monarkiet synlig for befolkningen, ville det minne britene på deres lange historie som et selvstendig land og imperium (Bartley, 2016, 203). Dronningen som på denne tiden var blitt enke, trakk seg tilbake fra offentligheten i sorg fra tapet av hennes mann. Hun fortsatte å utføre sine politiske og monarkiske plikter, men etter hennes manns død fant slikt arbeid ofte sted bak lukkede dører (Chernock, 2017, s. 14-16). Gladstones direkte måte å henvende seg til dronningen på og hans ilagte press på at hun må gjøre seg mer synlig for offentligheten, kan være en av faktorene til at dronningen ikke likte Gladstone som Paula Bartley skriver i sin bok *Queen Victoria* (Bartley, 2016, s. 14). Selv om det eksisterer utsagn som understreker at dronningen ikke likte måten Gladstone skrev til henne på, er det ikke usannsynlig at de på andre arenaer delte positive assosiasjoner med hverandre.

Ut fra korrespondansene å tolke virker der som om at Gladstone og dronningen deler samme syn på pamfletten Gladstone sendte til henne, og at de deler de samme verdiene når det kommer til kvinnerettighetsbevegelsen. I den korte korrespondansen fra 10. februar (vedlegg II) takker dronningen for pamfletten som Gladstone selv var usikker på om var riktig av han å sende til dronningen eller ikke, og Victoria legger ikke skjul på at han har hennes fulle sympati på saken (Guedalla, 1933, s. 220-221).

Etter dette utsagnet skifter dronningen tematikken i brevet og etter en lengre setning, avsluttes korrespondansen med en ellipse. Det forteller leseren at også dette er en lengre korrespondanse, men hele korrespondansen har ikke blitt prioritert å ha med i Guedallas verk.

Den andre korrespondansen (vedlegg III) fra 6.mai starter med en ellipse, som forteller leseren at det egentlig er en lengre korrespondanse, men at starten av korrespondansen har blitt nedprioritert i verket. I denne korrespondansen hopper ikke dronningen like tematisk til verks som hun gjør i sitt brev med onkel Leopold, her uttrykker dronningen sine meninger og sitt perspektiv på én enkel sak. Det er verdt å legge merke til at i disse korrespondansene henvender dronningen seg som tredje person og ikke førsteperson, fordi det etter viktoriansk etikette var vanlig for kvinner å henvende seg som tredje person i mer formelle settinger (Matthews, 2016). Selv om dette er private korrespondanser, forteller det oss noe om at forholdet mellom dronningen og statsministeren var av formell karakter og derfor henvendte hun seg på denne måten til ham.

Hva forteller korrespondansene oss om Victorias kvinnesyn?

Disse korrespondansene er vanskeligere å argumentere for at ikke viser oss en sterk uttalelse på dronningens kvinnesyn. Her holder dronningen seg til ett tema hele veien og hun uttrykker sterk avsky mot den sosiale bevegelsen som kjemper for kvinners rettigheter, spesielt saker som angår stemmerett og arbeid innenfor medisinsk felt. Hun argumenterer imot ideen om å plassere kvinner i samme posisjoner som menn og hevder at det ville føre til ødeleggelse av kvinnelig følelse og moral (Guedalla, 1933, s. 227-228). Korrespondansen har et tydelig fokus på hennes syn på kvinners rolle i samfunnet og hennes motstand mot kvinneverettighetsbevegelsen. På samme vis som dronningen gjør i brevet til onkel Leopold, skriver hun om bevisstheten rundt sin egen rolle og i denne korrespondansen beskriver hvilken anomali, eller avvik fra det normale, hennes rolle er. Likevel mener hun at det er mulig å forvare hennes situasjon med fornuft og anstendighet, selv om det for enkelte kan være en vanskelig sak. Dronningen viser tydelig i denne korrespondansen hvor hun står i debatten om «The Woman Question» (DeFrancis, 2005, s. 165).

En er nødt til å ta i betraktning at dette er en privat korrespondanse og dermed ikke ment for offentligheten å lese, og her har ikke dronningen selv vært aktiv i publiseringen av korrespondansen, slik som hun var sammen med Sir Theodore Martin. Derfor er dette dronningens private syn og meninger som hun holdt for seg selv og sin indre krets, og noe hun trolig ikke aktivt har ønsket å belyse offentligheten med. Likevel kan en da stille spørsmål ved hvorfor dronningen skrev til Gladstone «to make whatever use they can of her name» (Guedalla, 1933, s. 227-228), hvis hun ikke faktisk mente det. Kanskje hun i sin senere regenttid ikke var like redd for å uttrykke seg like offentlig på kvinnesaken som tidligere? Det er mulig at den økte tilslutningen til den sosiale bevegelsen mot slutten av 1800-tallet, mobiliserte den motstridene siden i samme grad, inkludert dronningen.

“Mad wicked folly of Women’s rights” – Korrespondanse med Sir Theodore Martin I 1970

Noen få uker etter korrespondansen med William Gladstone om kvinners rettigheter, formulerer dronning Victoria den 29. mai 1870 et brev til sir Theodore Martin, som på dette tidspunktet arbeidet med å ferdigstille biografien til minne om hennes avdøde mann prins Albert. I brevet fortsetter hun på tiraden hun tidligere hadde med Gladstone, og skriver til Martin at hun er ivrig

etter å få med seg alle som kan tale eller skrive til å stanse denne gale, onde, galskapen av kvinners rettigheter, eller «mad, wicked folly of 'Woman's Rights» (Martin, 1901, s. 70), som senere har blitt et kjent sitat fra dronningen.

Sir Theodore Martin og dronningen hadde et spesielt nært forhold på denne tiden, nettopp på grunn av bokprosjektet de samarbeidet på. I åpningen av Martins bok *Queen Victoria as I Knew her*, skryter Martin av dronningens karakter og deres samarbeid oppgjennom årene. Han forteller at da boken om hennes avdøde mann var ferdig, så fortsatte den tette relasjonen som hadde oppstått mellom de to. Martin uttrykker at dette ga han muligheten til å observere dronningens sinn og hjertevarme egenskaper slik som ingen andre kunne, og han sparer ikke på superlativene når han beskriver dronningens hengivne skikkelse (Martin, 1901, s. 2-3). Selv om dronningen og Martin hadde en tett og nær relasjon til hverandre, figurerer korrespondansene fra dronningens side i tredje person slik som med Gladstone. Det gir oss et inntrykk av at forholdet deres først og fremst var formelt, slik som forventet på denne tiden.

I denne korrespondansen åpner dronningen med å oppfordre alle til å verve seg mot denne moralløse sosiale bevegelsen som forkaster enhver følelse av kvinnelig vesen og anstendighet. Hun går langt i å skrive at «Lady – – deserves a good whipping» (Martin, 1901, s. 70). Hvem denne kvinneskikkelsen dronningen referer til, er usikkert. Hun fortsetter å med å fortelle at dette er et tema som gjør henne så rasende at hun ikke klarer å holde seg i ro. Hun forsvarer sitt syn gjennom kristelig tro og skriver at Gud skapte menn og kvinner forskjellig, og derfor bør de forbli i sine egne naturlige posisjoner. Mot slutten av brevet beskrev dronningen ulike potensielle konsekvenser for kvinner generelt dersom de ga fra seg sitt kvinneaktige vesen. I denne korrespondansen uttrykker ikke hun bare sine bekymringer overfor kvinners rolle i samfunnet, slik hun gjør i de andre korrespondansene, men her uttrykker hun også en bekymring om mannens fremtidige rolle dersom kvinnene skulle endre sitt kvinnelige vesen. Hun er redd menn sine naturlige og tilegnete roller som beskyttere over det svake kjønn vil forsvinne dersom kjønnsrollene i samfunnet endres på. Dronningen skriver også at hun er sikker på at konen til Martin er enig med henne (Martin, 1901, s. 70), noe som kan indikere at Martin og dronningen har vært inne på liknende samtaletemaer tidligere.

Hva forteller korrespondansen oss om Victorias kvinnesyn?

I denne korrespondansen, på lik linje med korrespondansen til Gladstone, kan en argumentere for at uttalelser om dronningens kvinnesyn kommer frem i stor grad. Dette brevet har også kun ett tematisk innhold og skifter ikke temaer slik som korrespondansen med onkel Leopold fra 1852. I denne korrespondansen styrkes også oppfattelsen av dronningens misnøye med den

sosiale kvinnerettighetsbevegelsen; hun avslører i større grad hennes sterke overbevisning om hva en kvinnes rolle i samfunnet burde være og hennes motstand mot de progressive ideene om kvinners rettigheter. Språket hun bruker, og vektleggingen hun legger på å bevare tradisjonelle kjønnsroller indikerer et tydelig fokus på å definere og argumentere for en spesifikk oppfatning av kvinners rolle i samfunnet.

Dette er igjen en privat korrespondanse fra dronningen som i utgangspunktet ikke har hatt som formål å få sitt innhold belyst for offentligheten. Dette har Sir Theodore Martin selv hatt ansvar for å innlemme i sitt verk, og han har dermed en veldig partisk rolle i publiseringen av denne korrespondansen. Martin selv var kjent for å være en *anti-suffragist* (Chernock, 2017, s. 140), en som sto på motsatt siden av kvinnerettighetsbevegelsen. Hans eget syn på bevegelsen kan være en grunn til at dette står i hans verk, og det er mulig at utdragene tilhører et lengre brev med annet innhold enn kun å kommentere på kvinners rettigheter.

Samtidig har det blitt nevnt at han kjente på en enorm respekt overfor dronningen. I sitt arbeid med den kongelige familien etablerte Martin og Victoria tette bånd, og han har hatt en betydelig rolle i å forme fortellinger og fremstillinger av dronningen. Hvis Martin delte lignende synspunkter med dronningen når det gjaldt kvinners rolle i samfunnet, er det mulig at han så verdi i å publisere brevet som en måte å støtte deres felles delte perspektiv på temaet. Det kan også hende at hans intensjon med å publisere brevet hadde som hensikt å reflektere dronningens karakter og samfunnssyn og derfor anså han det som riktig å inkludere korrespondansen. Imidlertid hadde Martin som forfatteren bak *Queen Victoria as I Knew Her*, makten til å forme offentlighetens oppfatning av dronningen og han har vært en bidragsyter til diskusjonen om dronningens syn på kvinners rettigheter basert på innholdet han valgte å inkludere i sitt verk.

Samlet drøfting av resultatene

Alle disse tre korrespondansene er skrevet eller publisert av menn som selv har hatt tett bånd til dronning Victoria. Dette er ikke korrespondanser som er publisert av dronningen selv, noe som tilsier at kildene er sekundærkilder, eller gjengivelser av en angitt primærkilde. Dette vil kunne skape noe tvil rundt korrespondansenes legitimitet, både fordi brevene ikke er publisert av dronningen selv, men også fordi publiseringen har gått gjennom flere ledd idet de har blitt publisert. De litterære verkene hvor korrespondansene har blitt publisert har vist seg både å være selektive i sitt utvalg av korrespondanser, men i tillegg har de også vist en form for sensur ved å inkludere ellipser som avgrensner de ulike korrespondansene. Det kan bety flere ting angående dronningens uttalelser om kvinners rolle i samfunnet. På den ene siden kan det bety

at det finnes flere korrespondanser som forsterker dronningens antifeministiske syn som offentligheten fortsatt er uviten om. På den andre siden kan det bety at de avgrensede korrespondansene vi har som er tilgjengelige for offentligheten om temaet, spesielt de med ellipse, fremstiller et sterkere standpunkt enn hva de ville vært om hele korrespondansen var tilgjengelig. Av disse tre kildene jeg har analysert så skiller den første (vedlegg I) seg i stor grad de to siste kildene (som består av vedlegg II, III og IV). Vedlegg I som omhandler korrespondansene med onkel Leopold har et større tolkingspotensial fordi den skifter hyppig mellom ulike temaer, og sammenlignet med de andre korrespondansene fremstiller den ikke et like tydelig standpunkt om dronningens syn på kvinners rettigheter og rolle i samfunnet. Dette er også den eneste korrespondansen som dronningen selv har samarbeidet om å publisere, og det kan også være noe av grunnen til at den fremstår midlere enn de andre korrespondansene.

Selv om offentligheten aldri fikk vite hva dronning Victoria selv mente om kvinnerettighetsbevegelsen mens hun levde, og kildene vi har baserer seg på overleverte kilder, er det vanskelig å argumentere for at hun støttet en slik progressiv bevegelse. Brevene som har blitt analysert, selv om de er andrehåndskilder, blir sterkt forsterket av den historiske konteksten, noe som gir dem en viss legitimitet. Dronningens isolerende oppvekst i et privilegert hjem med en streng, kontrollerende mor som passet på at hun hele tiden ble opplært etter viktoriansk etikette, kan i stor grad ha påvirket dronningens syn på kvinnerettighetsbevegelsen, og fremmet et mer konservativt syn på kjønnsrollene i samfunnet. Paradokset i dette er at dronningen selv ble oppfordret til å ha en egen selvstendig stemme som monark, samtidig som hun skulle dyrke feminine sysler. Det setter dronningen i en særegen posisjon til å kunne uttale seg om politiske hendelser i private korrespondanser, samtidig som hun påpeker hvor mye hun hater å jobbe med statlig arbeid. I tillegg viser hun i disse korrespondansene bevissthet rundt hennes rolle som monark, og hvorfor hun skiller seg fra andre kvinner. Det virker som hun setter plikten foran alt annet, selv om hun egentlig ikke ønsker at det skal være slik.

Konklusjon

Etter å ha analysert brevene gjennom en historisk kontekst preget av viktorianske kjønnsnormer og dronning Victorias oppvekst og virke, og i tillegg anvendt kildeanalytiske verktøy som relasjoner mellom de involverte, språk, og motivasjon bak publisering, konkluderer denne oppgaven med at vi kan ikke si med sikkerhet hva dronning Victoria mente om

kvinnerettighetsbevegelsen på 1800-tallet, men at de primære kildene vi har basert på den historiske konteksten og det vi har av annet kildemateriale på området, peker på at dronningen hadde et særdeles konservativt syn, noe som verken var overraskende eller uvanlig for aristokratiske kvinner på den tiden. Det at dronningens uttalelser om kvinners rolle i samfunnet har blitt publisert for offentligheten etter hennes død, og at korrespondansene er publisert gjennom selektive avgrensninger i overlevert form, gjør at vi ikke med sikkerhet kan vite om det finnes mer materiale som verken styrker eller svekker oppfattelsen av dronningens konservative syn.

Det er i hvert fall ingen tvil om at dronningen er et særdeles interessant studieobjekt, og innenfor dette historiske feltet har hun vist å være et paradoks i seg selv. En dronning som både har blitt oppdratt i å dyrke den feminine sfæren og handle etter viktorianske kjønnsnormer, men samtidig oppfordret til å ha sin egen selvsikre stemme og sterke personlighet, selv om hun var kvinne, noe som brøt med tidens forventinger til kvinner generelt. Dronning Victorias rolle som monark, har ifølge henne selv, gjort henne til et unntak fra andre kvinner i samfunnet, og hun satt sin plikt som imperiets monark høyere enn alt annet.

Litteraturliste

Bartley, P. (2016). *Queen Victoria*. Routledge.

Chernock, A. (2019). *The Right to Rule and the Rights of Women: Queen Victoria and the Women's Movement*. Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/9781108652384>

Collins. (2023). Definition of 'bon gré, mal gré'. I *Collins English Dictionary*. Hentet 6. Mai 2023 fra <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/bon-gre-mal-gre>

Esher, V., & Benson, A. C. (1908). *The Letters of Queen Victoria: A Selection from Her Majesty's Correspondence Between the Years 1837 and 1861*. (Bd. 1-2). John Murray.

Euler, H. G. (2023). Napoleon III: emperor of France. I *Encyclopedia Britannica*. Hentet 10. Mai fra <https://www.britannica.com/biography/Napoleon-III-emperor-of-France>

Gray, A. (2017). *The Greedy Queen: Eating with Victoria*. Profile Books LTD.

Kent, S. K. (2021). Arianne Chernock, The Right to Rule and the Rights of Women: Queen Victoria and the Women's Movement. *The Journal of Modern History*, 93(1), 199-200.
<https://doi.org/10.1086/712532>

Lee, E. (1996). *Victorian Theories of Sex and Sexuality*. The Victorian Web. Hentet 20. April 2023 fra <https://victorianweb.org/gender/sextheory.html>

Martin, T. (1901). *Queen Victoria as I Knew her*. William Blackwood and Sons.

Mitchell, S. (Red.). (1988). *Victorian Britain: An Encyclopedia*. St. James Press

Nsaidzedze, I. (2017). An Overview of Feminism in the Victorian Period (1821-1901). *American Research Journal of English and Literature*, 3(1), 1-18. DOI 10.21694/2378-9026.17012

Guedalla, P. (1933). *The Queen and Mr. Gladstone* (Bd. 1). London: Hodder and Stoughton.

Stagl, A. & Fahrnberger, G. (2016). Queen Victoria – Icon of the Victorian Age and Feminism. *International Journal of Advanced Multidisciplinary Research and Studies*, 1, 7-16.
https://www.researchgate.net/publication/313262072_Queen_Victoria_-_Icon_of_the_Victorian_Age_and_Feminism

Statista (u.å.). *Length of each English and British monarch's reign from 827 to 2022 in years*. Statista. Hentet 15. april 2023 fra
<https://www.statista.com/statistics/1030708/reign-of-british-monarchs/>

Studienett (u.å.) *Kildeanalyse*. Historisk metode og kildebruk. Hentet 20. mai 2023 fra
<https://www.studienett.no/historie/historisk-metode-kildebruk/analyse-historie/kildeanalyse>

Munich, A. (1996). *Queen Victorias Secret*. Columbia University Press.

Women's Suffrage (u.å.). *Barbra Leigh Smith Bodochon*. Suffrage Resources. Hentet 5. Mai 2023 fra
<https://www.suffrageresources.org.uk/resource/3245/barbara-leigh-smith-bodichon>

UK Parliament (2023). John Stuart Mill Amendment. UK Parliament. Hentet 14. mai 2023 fra
<https://www.parliament.uk/about/living-heritage/evolutionofparliament/houseofcommons/reformacts/from-the-parliamentary-collections/collections-reform-acts/great-reform-act112/>

Vedlegg I: Dronning Victorias brev til Onkel Leopold 3. februar 1852

My dearest Uncle,—My warmest thanks for your kind little letter of the 30th. Matters are very critical and all Van de Weyer has told us n'est pas rassurant. With such an extraordinary man as Louis Napoleon, one can never be for one instant safe. It makes me very melancholy; I love peace and quiet—in fact, I hate politics and turmoil, and I grieve to think that a spark may plunge us into the midst of war. Still I think that may be avoided. Any attempt on Belgium would be casus belli for us; that you may rely upon. Invasion I am not afraid of, but the spirit of the people here is very great—they are full of defending themselves—and the spirit of the olden times is in no way quenched. In two hours' time Parliament will be opened, and to-night the explanations between Lord John and Lord Palmerston will take place. I am very curious how they will go off. The curiosity and anxiety to hear it is very great. I never saw Stockmar better, or more active and more sagacious, or more kind. To me he is really like a father—only too partial, I always think. Albert grows daily fonder and fonder of politics and business, and is so wonderfully fit for both—such perspicacity and such courage—and I grow daily to dislike them both more and more. We women are not made for governing—and if we are good women, we must dislike these masculine occupations; but there are times which force one to take interest in them mal gré bon gré, and I do, of course, intensely. I must now conclude, to dress for the opening of Parliament....

Ever your devoted Niece, Victoria R.

(Esher & Benson, 1908, s. 362)

Vedlegg II: Dronningens korrespondanse med William Gladstone om kvinnelig stemmerett 10. februar 1870

Queen Victoria to Mr. Gladstone

OSBORNE Feb 10. 1870

The Queen thanks MR. Gladstone for his 2 letters & for the pamphlet which is sure to meet with her sympathy as she has the strongest aversion for the socalled & most erroneous "Rights of Woman".

She is very sorry to hear of Mr. Bright's severe illness & will thank Mr. Gladstone for letting her know what accounts he receives of him & for letting Mr. Bright know of her feelings in his account...

(Guedalla, 1933, s. 221)

Vedlegg III: Dronningens korrespondanse med William Gladstone om kvinnelig stemmerett 6. mai 1870

Queen Victoria to Mr. Gladstone

OSBORNE may 6. 1870

...The circumstance respecting the Bill to give women the same positions as men with respect to Parliamentary franchise gives her an opportunity to observe that she had for some time past wished to call Mr. Gladstone's attention to the mad & utterly demoralizing movement of the present day to place women in the same position as men; -& amongst others, in the Medical Line.

She wishes to draw Mr. Gladstone attention specially to the Speeches of Professor Laycock & Dr. Christison (her own Physician in Scotland) on a late occasion in Edinburgh which she thought was excellent. And she is most anxious that it should be known how she not only disapproves but abhors the attempts to destroy all propriety & womanly feeling which will inevitably be the result of what had been proposed. The Queen Is a woman herself-& and knows what an anomaly her own position is: -but that can be reconciled with reason & propriety tho' it is a terrible difficult & trying one. But to tear away all the barriers which surround a woman, & to propose that they should study with men – things which could not be named before them – certainly not in a mixed audience – would be to introduce a total disregard of what must be considered as belonging to the rules & principles of morality. The Queen feels so strongly upon this dangerous & unchristian & unnatural cry & movement of "woman's rights,"- in which she knows Mr. Gladstone agrees, (as he sent her that excellent Pamphlett by a Lady) that she is most anxious that Mr. Gladstone & others should take some steps to check this alarming danger & to make whatever use they can of her name.

She sends the letters which speak for themselves.

Let woman be what God intended; a helpmate for a man – but with totally different duties & vocations.

(Guedalla, 1933, s. 227-228)

Vedlegg IV: “Mad wicked folly of Women’s rights” – Korrespondanse med Sir Theodore Martin I 1970

When in 1870 the land was deafened by the outcry about "Woman's Rights," which has not yet wholly subsided, the Queen writes to me (29th May):—

"The Queen is most anxious to enlist everyone who can speak or write to join in checking this mad, wicked folly of 'Woman's Rights,' with all its attendant horrors, on which her poor feeble sex is bent, forgetting every sense of womanly feeling and propriety. Lady — ought to get a good whipping.

*"It is a subject which makes the Queen so furious that she cannot contain herself. God created men and women different—then let them remain each in their own position. Tennyson has some beautiful lines on the difference of men and women in *The Princess*. Woman would become the most hateful, heartless, and disgusting of human beings were she allowed to unsex herself; and where would be the protection which man was intended to give the weaker sex? The Queen is sure that Mrs Martin agrees with her."*

(Martin, 1901, s. 70)

